

ROVATVEZETŐ: MOSONYI GÉZA

Az 1991/6.szám rejtvényének megfejtése:
Béla játszott 3-as játékot. A bementések a következők voltak:

A	B	C	D
passz	XX.passz	tuli passz	passz
passz	4 király	passz	8 tarokk kontra 4 király

A játék:

	A	B	C	D
1.	treff L,	XIII,	treff B,	treff Á,
2.	VIII	pikk B	XX	III
3.	X	skíz	treff K	XIX
4.	XV	pikk Á	XXI	IV
5.	XVI	VI	treff D	XIV
6.	káró B	XII	V	XVII
7.	káró Á	XVIII	II	IX
8.	káró K	pikk L	kőr B	I
9.	káró L	VII	kőr K	XI

A 4 király mellett a tulit sem tudta a Béla–Csaba pár megcsinálni, viszont az ellen–ultimót sikerült megakadályozni. A tanulság: kevés a tetszetős lap a 4 királyhoz, egy-két ütőlap sem árt.

A rejtvényekben szereplők a Paskievics-féle, kötelező XX-as hívásos tarokkot játsszák, ahol a XX-as fek-

TAROKK-SAROK

tetése tilos és az értékelhető figurák a következők: tulétroá (tuli), négy király, duplajáték, pagátultimó, XXI-fogás és volát. A játékban mindig Dezső az osztó, tőle jobbra ülnek: Attila, Béla és Csaba.

7. játszma:

Osztás, licitálás és skartolás után a helyzet az alábbi:

Attila: XIX, XV, VII, IV, III, káró: K, B, treff: Á, pikk: B
Béla: XVI, XIV, XII, X, IX, I, pikk: B, Á, káró: A
Csaba: XX, XVIII, XIII, XI, VIII, kőr: K, L, Á, pikk: D
Dezső: skíz, XXI, XVII, VI, V, II, treff: K, D, pikk: K

Kérjük, írják meg, véleményük szerint, hogy alakult a fenti kiosztású játszma. A megfejtéseket a megjelenéstől számított 30 napon belül kérjük a szerkesztőség címére megküldeni. A helyes megfejtők között könyvtalványokat sorsolunk ki.

Ővszer a szúnyogok ellen. A szúnyogok az erdőn és mezőn foglalkozó gazdát is meg szokták kínozni, nevezetesen nedves talajú erdőkben, de mindenképp följött a folyók partjain és a ligetekben, ahol valóságos Isten ostorává válnak, mely elöl nincsen menekvés, ha csak (napal) nem akarjuk magunkat a nap égető sugara-
 inak kitenni, vagy nagyobb víztérségek fölé telepedni (azért szoktak halászaink a csónakban szúnyókálni) vagy állandó füstfellegbe burkolózni (melyet elnyomogatott szeméttűz által gerjesz-
 tenek).

Mindaz orvosságoknak azonban mi csak kevés hasznukat vehetjük, s rendszeren nem marad egyéb hátra, mint e vérszopók közepette mozogni. De tudunk igen olcsó és könnyen megszerezhető fegyvert ajánlani ellenük. Ez pedig nem egyéb, mint az egérfark cziczkoró (*Achillea millefolium*) virágja, melynek fűszeres illatát a szúnyogok annyira nem szeretik, hogy az azzal bekenéstestreszekhez nem nyúlnak.

Az egérfark cziczkoró minálunk „terem mindenütt útfeleken, mezőn, száraz, gyepes felemelkedett helyeken, erdőkben” és „virágzik egész nyáron késő őszig”. Kimenet tehát abból tessék zsebjeiket vagy vadásztáskájukat telirakni, vele időnként orcáikat és kezeiket bedörgölni, közel háromnegyed óráig biztosítja az embert ez apró, de mérges ellenségek megtámadása ellen.

E.

(„Erdészeti Lapok” 1866.)

DOBAY PÁL

Erdőköltészet: Reményik Sándor (1890-1941)

Élete külső kerete egyszerű. Született Kolozsvárott, 1890. augusztus 30-án, meghalt ugyanitt 1941. október 24-én. Sorsa: jellegzetesen magyar és erdélyi sors. Iskolázottsága: félbenmaradt jogász. Gyenge szervezete miatt nem fejezhette be tanulmányait. Foglalkozása: író és lapszerkesztő; a kolozsvári „Pásztortűz” c. irodalmi folyóirat főszerkesztője. Számtalan iránymutató és perdöntő cikk szerzője. Küldetése: költő. Küldetésnek is, költőnek is a legsúlyosabb értelemben. Irodalmi munkássága ui. egybeesik Trianonnal: az ezt követő embert és magyart próbáló keserves esztendőkkal, az elszakított Erdély máig megoldatlan sorsával. Ám ezt elemezni, egyénisége és költészete gazdag egészét tudományos igénnyel bemutatni nem lehet céлом. Ez az irodalomtörténet feladata.

A közeg, amelyben élt, írt és mozgott: Erdély. Erdély hegyei, völgyei, szikláit, erdei és havasai. Különösen szerette és számtalanszor felkereste szülővárosa „zöld-övezetét”: a Hója erdőt, a Házsongárdot és ennek fennsíkját, a Házsongárdtetőt. Több, mint ezer költeményéből persze nem mindegyik itt született és nem mindegyik erdő témájú. De nem is a címek, nem mindig a mondánivaló, nemcsak a szavak, hanem verseinek fogantatása, háttere, ihletése, formája, és rímélése, ami kifejezetten „erdei”, ami lelki-érzelmi rokonunkká teszi őt.

Reményik Sándor

Fagyöngyök

Ha könny a gyöngy:

A fagyöngyök az erdő könnyei,
Parányi könnyek, mozdulatlanok,
Fák sudarára fagyott sóhajok,
Az erdő gyöngybefagyott bánata,
Élősködők, mint minden bánat,
Amely az élet üterére támad
És lassan, észrevétlen
Felszürcsöli vérét a büszke fáknak.

Reményik Sándor:

Férfi-erdő

Eltűnt az üde smaragdragyogás,
A lomb sűrűbb, sötétebb.
Április ment,
Május nyomába lépett,
És közeleg a nyár.
Az ifjú erdő komoly férfi már.

Összeborult a lomb,
Mélyzöld kupola lett.
Visszhangoz töprengő kérdéseket,
És önmagának harsogva felel.
A vihart addig nem engedi el,
Míg bűgő hangon meg nem áldja őt.
A fák: keményderekű gondolatok,
Az ősi földből szívznak őserőt.

Koronájukat égnek emelik.
Ha van Isten, ha nincs:
Mindegy nekik.
Mert nekik úgy kell élni, mintha volna!
Viharban, csendben rájok lehajolna.
Mert nekik nőni kell —
És nőni — csak az ég felé lehet.

Eltűnt az ifjú smaragdragyogás,
Sötétebb lett a lomb.
Amit harsogva mond:
Riadó, érces, telthangú beszéd,
Meggondolt felelet.
Vagy ünnepélyes, komor hallgatás.
Az erdő férfi lett.

A farkaspókok

Szegeden a tavasz beköszöntének csalhatatlan jele az, amikor márciusban megérkezik a déli szél, olyan erővel, hogy két-három napig el sem áll. A folyópart felől ilyenkor indultam a Maros partjára, ahol a tűz-nyár ártéri erdőben az erdei utak sárosak, csúszósak voltak, ezért inkább az útról letérve a fák között igyekeztem előre. Itt, ebben a látszólag olyan monoton nemesnyár erdőben hirtelen mintha megéledtek volna a tavalyi száraz levelek, megmozdult az avarszint. Még egy lépés, és kiderült, nem a levelek, hanem a leveleken pihenő pókok százai mozogtak. Igazán figyelemre méltó, hogy egy-egy helyen milyen tömegben gyűltek össze. Szinte hallatszott, ahogy a sok száz parányi kis állat gyorsan szökkenő, majd megtorpanó iramodásokkal menekült az avaron taposó ember léptei előtt. Ezek a pókok itt voltak már a hó alatt is, és itt lesznek még akkor is, amikor a fák között kizöldül a szeder, és újra felnőnek a csalán, fecskefű és ragadós galaj foltjai. Ennyire markáns, tömeges jelenlétük azonban csak tél végén, kora tavasszal válik láthatóvá.

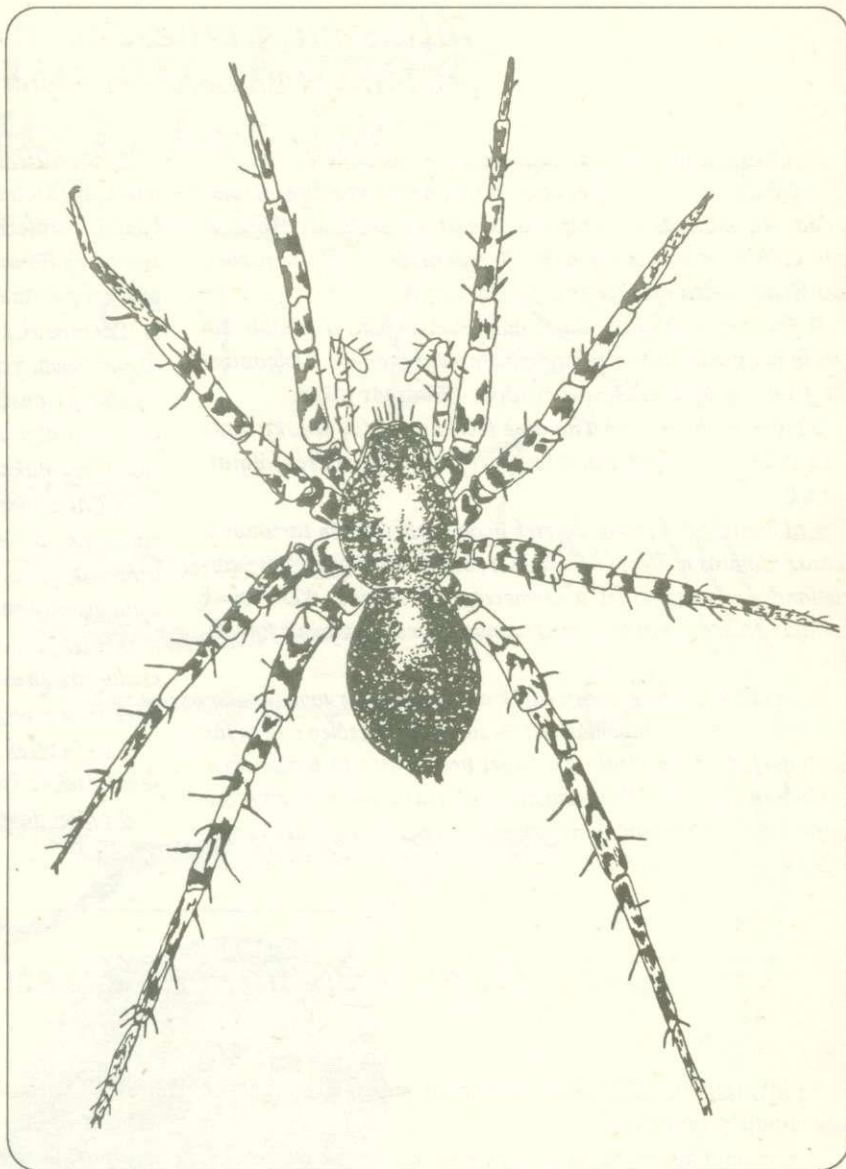
Közelről megvizsgálva kiderül, hogy mennyire változatos, akadályokkal zsúfolt világ is az avarszint. Ezért van hát, hogy a vékony gallyak, girbe-gurba levéllemezek, éppen zöldellő növények közt csak szökkenő, gyors iramodásokkal lehet olyan simán előrejutni, mint ahogy ezt a pókok tudják.

Szélesre terpesztett nyolc lábuk kiváló „felfüggesztést” és „lengéscsillapítást” biztosít a súlypontba elhelyezett testnek, ami csak két részre, a lábakhoz ízesülő fejtorra és a potrohra tagolódik. Előbbi mell részén alig van több hely, mint amit a nyolc csípőíz elfoglal, utóbbi a trachetüdő, emésztő szervek, szövömirigyek, de főképp a petefészek helye (nőtényeknél). Amíg a pókok imponáló könnyedséggel győzik le az avarszint terepakadályait, addig még a leggyorsabb futóbogarak is inkább csak „bukdácsolva”, levélről levélre kapaszkodva tudnak előrejutni.

Igaz evolúciós „csúcsteljesítményt” csodálhatunk a pókok anatómiájában és magatartásukban (etológiájukban) egyaránt. A pókok — a pókszabásúak — a legősibb szárazföldi állatokhoz tartoznak. Túlélve a földfelszínt formáló gigászi változásokat, már több mint 400 millió éve népesítik be az erdőt, füves pusztákat.

Az erdei fajok erdővédelmi, állattársulástani jelentőségéről keveset tudunk, annak ellenére, hogy egy kiváló kutató, a polihisztor HERMAN OTTÓ már 1876–79-ben megírta Magyarország pókfaunája című 3 kötetes, alapvetőnek számító könyvét. A pókok rendszertana, a fajok csoportosításának elvei sokat változtak azóta.

Ma már csak specialisták ismerik ki magukat ebben az érdekes nyolclábú világban, amely olyan színessé teszi az első tavaszi sétákat az erdőben.

Zoológiai jegyzet

Magyarországon 9 nem 44 fajjal képviseli a farkaspókok (Lycosidae) családját (LOKSA I. 1973: Pókok II. Magyarország állatvilága XVIII. 3. 1–64.). Hálót nem szőnek, a talajon, avarban kóborolnak, de néhány faj földalatti, pókhálóval kitapétázott csőben lakik.

A rajz egy *Pardosa* faj potrohára kapaszkodva vészeli át az egyedfejlődésük számára legveszélyesebb első napokat. Életkora 1 év. Ellenségei a fiatalabbaknak a saját fajtársai, nagyobb termetű idegen pókfajok, ragadozó százlábúak, bogarak, gerincesek közül a gyíkok és a talajon, avarszintben vadászó madarak, mint pl. a vörösbegy, rozsdafark, fülemüle. Egy különleges parazitája is van a farkaspókoknak, mégpedig a fogólábú fátyolkák lárvája, amely a pók potrohára függesztett petezacskóban fejlődik ki.

Traser György

Július havi erdészeti teendők

(Az 1919. évi Erdészeti Zsebnaptár alapján)

Erdőhasználat. Magas hegységben a favágás és ritkítás, nemkülönbén a fuvarozás és csúsztatákon való közelités folytatóandó. Az úsztatás és tutajozás, kivált duzzasztott vízzel és esős időben, még mindig tart. A ritkításokat, fafuvarozást, tuskóirtást a déli vidékeken is folytathatjuk.

A fokozatos felújítás alatt álló vágásokban, a tarolás alá kerülő fák kiválasztása és megjelölése megkezdhető. Dolgoztassuk fel a szél által kidöntött és tövön kiszáradt fákat.

Kosárfonó fűzvesző a hó vége felé, a második nedvkeringés beálltával, ismét nyeshető. A hasított faárúk készítését folytathatjuk.

Erdőművelés. A csemetekertek gyomoktól tisztán tartandók, száraz időjárás mellett különösen a vetések öntözendők és beárnyalándók; lazítsuk fel a csemeteágyak talaját. Készítsünk korhadt földet (compost), gyephamut csemetekertjeink közelében.

Beerdősített területeken védjük a csemetét a gyomok, lágy fanemek és cserjék elnyomása ellen, sarlózás, illetőleg a lágy fák és cserjék kivágása által. Az ősszel beerdősítendő területeken, különösen nagyon kötött talajon, az ültető helyek előre elkészíthetők. Nedves, posványos helyek vízlecsapoló árkokkal lecsapolandók.

Erdővédelem. Örkdjünk a legeltetési tilalmak megtartása felett; a fűtolvajokra és a mezőgazdasági köztes használatra kijadott területek művelőre ügyeljünk. A határok bejárandók, esetleg kijavítandók és a hiányos határjelek (birtok, tag, osztag) újakkal pótlándók.

Pusztítsuk csemetekertekben a lótetűt (*Gryllotalpa vulgaris*) és cserebogár pajorokat. A *Hylobius abietis* irtása folytatandó, ugyancsak pusztítsuk a *Pissodes notatus* is. A szúk által ellepett fogófákat hámoztassuk le s egészítsük el a kérget, ha szükséges, új fogófákat döntessünk.

A *Lasiocampa pini* és *Psillura monacha* lepkéket pusztítsuk, valamint a *Cethocampa processionea* hernyófészkeket is, ez utóbbiak pusztításánál a hernyószűrők mérges volta miatt a legnagyobb óvatosságra van szükség.

Mellékhaszonvételek. Szénégetés, mészégetés és fuvarozás, szalaj főzéshez való hamu gyűjtése folytatandó. Nagy városok közelében értékesítsük az erdei gyümölcsöket.

Építkezések. Az építkezési munkák, valamint a tervezések, felmérések és kitűzések folytatandók.

Erdőrendezés. A becslési, felmérési és egyéb külső munkák.

Augusztus havi erdészeti teendők

Erdőhasználat. A favágás és ritkítás magas hegységeken még mindig folytatható.

A fafuvarozást és csúsztatákon való közelitést folytassuk. Az úsztatás és tutajozás e hónapban rendszeren csak duzzasztott vízzel lehetséges.

A téli favágások kijelölését, valamint a fokozatos felújítás alatt levő vágásokban a tarolás alá kerülő fák kiválasztását és megjelölését, úgyszintén a szél által kidöntött és tövön elszáradt fák feldolgozását, kiszállítását szorgalmazzuk.

Kosárfonó fűzveszőt e hónapban is nyeshetünk.

A hasított faárúk készítését folytassuk.

Erdőművelés. Csemetekertekben ugyanazok a teendők, mint az előbbi hónapban: gyomlálás, öntözés, beárnyalás, talaj felporhanyítás. A beerdősített területeken a csemeték a gyomok, cserjék és lágyfák elnyomása ellen védendők. Készítsük elő a legközelebbi erdősítésekhez az ültető helyeket, kivált kötött talajon.

Magas hegységben az őszi erdősítések, különösen lucültetés e hó vége felé már megkezdhető.

Ha a nyár elég meleg, a hó vége felé már nyírmagot is gyűjthetünk.

Erdővédelem. Legeltetésre, tüzekre, fűtolvajokra stb. ügyel-

jünk. A határokat (erdő, tag, osztag) járjuk be, s pótoljuk ki a hiányos határjeleket. A mezőgazdasági köztes használatra kijadott vágásterületek bérlobit, különösen az aratásnál tartsuk szemmel.

A szú-fogó fák gyakran megvizsgálándók, valamint a beteges kinézésű álló fák is, s ha szúk által vannak ellepve, döntessük le és hámoztassuk le azokat is; szükség esetén döntessünk új fogó fákat. Pusztítsuk a *Hylobius abietis* és *Pissodes notatus*, csemete kertjeinkben pedig a lótetűt (*Gryllotalpa v.*) és cserebogár pajorokat. A *Psillura monacha* lepkék többnyire már lerakták petéiket, gyűjtsük tehát és semmisítsük meg azokat. A *Cnethocampa processionea* hernyófészkek szedése és elégetése folytatandó.

Mellékhaszonvételek. Folytassuk a szénégetést, mészégetést, hamugyűjtést. A mak- és gubacstermés felbecsülendő. A makoltatás és a téli legelők bérbeadásáról, valamint a gubacsszedés, vagy eladásról gondoskodjunk.

Építkezések. Az építkezések folytatandók. Az utakat, hidakat, korlátokat, vízáteresztőket, útarokokat tartsuk rendben.

Erdőrendezés. A külső munkák még mindig folyamatban vannak.

PÁPAI GÁBOR

Pannónia Napok 1991. Lendva

Bizonyára nem gondolta a Szlovéniában élő Nemesszeghy László erdőmérnök kolléga, amikor 1973-ban Muraszombat térségében megszervezte az első Pannónia Napokat, hogy közel két évtized múlva hagyomány lesz ezekből a találkozásokból.

A véletlen úgy hozta, hogy az idei rendezvényen részt vehettem. Nemesszeghy Laci bácsi alapötlete az volt, hogy a három ország (Jugoszlávia, Ausztria, Magyarország) Pannon tájain, ahol hasonló vagy közelálló éghajlati, talajtani adottságokkal dolgoznak az erdőgaz-

dálkodók, évről-évre találkozzanak és cseréljék ki szakmai tapasztalataikat.

Ha belegondolunk, hogy 19 éve még milyen politikai körülmények között szerveződött az első találkozó, nyilvánvaló, hogy a szakmai célok mellett az emberi kapcsolatok kialakításának is fontos szerepe volt, miután mindig más-más ország volt a vendéglátó.

Annak, hogy szakmai közvéleményünk keveset tud ezekről a rendezvényekről, valószínű az az oka, hogy a találkozón csak a regionálisan érintett gazdaságok

ERDŐKERÜLŐBEN

szakemberei vesznek részt, és azok is korlátozott (4–6 fős) létszámban. A szlovén, burgenlandi és délnyugat-dunántúli kollégák ezeken a szűk körű, 2 napos szakmai összejöveteleken, mellőzve a protokolláris sallangokat, alaposan megvitatják az egyes szakkérdéseket.

Mint Laci bácsi elmondotta, a hasznos tapasztalatokon kívül számtalan üzlet is kötődött.

Az elmúlt pár évben rendezett találkozótakultúr- és helytörténeti előadásokkal tették színesebbé.

Az idén a muraszombati és a maribori erdőgazdasági tájon szervezték a bemutatókat.

Szlovén kollégáink problémáikísérletiesen hasonlítanak jelenlegi gondjainkhoz. A privatizáció, a parlamenti képviselet hiánya, a túlszaporodott nagyvadállomány stb, stb.

Néhány jellemző adatforgács:

Muraszombati erdőgazdasági táj

Erdősültség:		26,6 %
Állami erdők:	10 349 ha	29,6 %
Magánerdő:	24 760 ha	70,5 %
Fenyő:		34 %
Lombos:		66 %

	Állami erdők	Magánerdő
Újulat-fiatalos:	21 %	9 %
Rudas-középkorú:	73 %	87 %
Vágásérett:	6 %	4 %

Az erdőbirtokok nagysága

0 – 0,5 ha	52 %
0,6 – 1,0 ha	17 %
1,1 – 3,0 ha	23 %
3,1 – 5,0 ha	6 %
5,1 – 10,0 ha	2 %

A tájra jellemzőek az értékes mézgás éger, és kőris állományok.

Az elmúlt 15 évben a mezőgazdaság és a vízügy egyoldalú tevékenység alaposan megváltoztatta a természetes vegetációt. Valamennyi patak szabályozott, sűrű csatorna és árokhalózzal a vidék vizeit és mocsarait lecsapolták. A következmény a talajvíz állandó apadása lett.

Az erdőkben:

- a növedék fokozatosan csökken,
- a fák kezdenek kiszáradni,

— az edafogén vegetációt a klimatogén vegetáció váltja fel,

— egyes erdőtársulások eltűnnek a vidékről.

Az évi csúcscsúszáradás és pusztulás az előírt gyérítések 24%-a.

Maribori erdőgazdasági táj

Erdősültség:	41 %
Állami erdő:	37 %
Magánerdő:	63 %

Az erdőtulajdonosok száma 31 000.

A magán-erdőbirtokok nagysága

0 – 3 ha	40 %
4 – 10 ha	20 %
11 – 30 ha	25 %
30 –	15 %

Az átlag erdőbirtok nagysága: 1,93 ha.

Az erdők egészségi állapotának romlása miatt az üzemtervek a hegyvidéki erdőkben 2000-ig 25%-kal kevesebb vágást írnak elő az előző évtizedhez képest. A hegyvidéki erdők feltartásága: burkolt út 19,1 m/ha, közelítő út 20,2 m/ha.

Az új erdőtvény, amely várhatóan 1991 őszétől lép hatályba, megszünteti a jelenlegi erdőgazdaságokat. A szlovén erdőigazgatóság mint állami szerv kezeli majd az erdőket (államit és magánt is) 14 erdőgondnokságon keresztül.

Az erdőgondnoksághoz tartozik az üzemszervezés, felügyelet, tanácsadás stb.

Vadgazdálkodás

A maribori erdőgazdasági táj területén két vadászszövetség (vadásztársaságok szövetsége) működik. Az egyik az erdőgazdaság keretében.

Összes kilövés 1990-ben:

szarvas	432	
őz	6743	összesen 211 768 ha-on
dám	21	
mufflon	31	
zerge	410	
vaddisznó	377	

A nagy vadkár miatt emelték a szarvas, őz kilövési tervét, a dámvadra a vadászati főfelügyelő elrendelte a teljes kilövést.

A számtalan tanulságos bemutató terület közül szívesen kiemelni egy erdőművelési kuriózumot.

A második világháború után kitermelt kocsányos tölgyes helyén mézgáséger-állomány áll, melynek termelését most kezdték meg. Mivel a terület erősen fagyzógos, 4–5 éve lucfenyő alátelepítést végeztek, majd a szándék szerint a lucfenyő védelmével kocsányos tölgygel újítják fel a területet.

Bízunk benne, hogy a Pannónia Napok szervezésének hagyománya nem szakad meg, és e szokatlan kombinációjú fafajcserés felújításnak a sorsát is figyelemmel kísérhetjük.

Jövőre „jubilál” Nemesszeghy László erdőmérnök kolléga kiváló kezdeményezése, és a 20 éves Pannónia Napokat a szombathelyi erdőgazdaság területén ünnepelehetik a résztvevők.

Vajon életképes lenne-e hazánk északkeleti szegletében egy hasonló szakmai együttműködés szlovák-ukrán-román-magyar résztvevőkkel? Próbáljuk meg.

ROVATSZERKESZTŐ:
BARÁTOSSY GÁBOR

Dauner Márton, az FM Erdészeti és Faipari Főosztályának vezetője az OEE Elnöksége majd az országos választmányi ülésen a választmány tagjai számára tájékoztatást adott az ágazatot érintő időszerű kérdésekről.

Mindkét tájékoztatáson hangsúlyozta, hogy kormányzati, illetve minisztériumi elképzelések és döntések nagymértékben befolyásolják az erdészet és faipar jövőjét. Ezekre a koncepciókra a Főosztály csak az elfogadott kormány-, illetve agrárprogrammal összhangban tud befolyást gyakorolni. Azért fontos a gyakori információcsere, hogy a szakmai közvélemény ismerje azokat a peremfeltételeket, amelyeket tekintetbe kell vennie a Főosztálynak. Másrészt az ágazat irányításában résztvevők ne „elefántcsonttoronyból” próbáljanak hatni a tárcák, illetve a kormány szakmáinkat is érintő döntéseire.

Ezekből az alapadottságokból következik, hogy a tájékoztatáson elsősorban nem döntések, kategorikus megállapítások, hanem elképzelések, szándékok, javaslatok hangzottak el, amelyeknek az államigazgatási gyakorlat szerint minisztériumi tárcaközi és kormány jóváhagyást kell kapniuk.

Jónéhány kérdésben pedig a parlament mondja ki a vég-szót.

A legfontosabb — közérdeklődésre számot tartó — kérdések a következők voltak:

- az ágazat kormányzati helye,
- a tulajdonlás és privatizáció,
- a szervezet,
- az erdőtelepítési program,
- az erdőtörvény,

1. A jéghegy csúcsa

Az ágazat kormányzati helyével kapcsolatos kérdés az erdészeti politika alaptételéről zajló viták jéghegyének a csúcsa. Kétségtelen ugyanis, hogy az a felfogás, amely a „siker-ágazat” időszakában az erdészeti politikát kizárólag a fagazdasági politika részének tekintette, változáson megy át napjainkban. Nyilvánvaló az is, hogy a környezet- és természetvédelem szempontjait a korábbinál sokkal nagyobb súllyal kell az erdészeti politikában figyelembe venni.

Ennek garanciáját sokan abban látják, hogy az állami tulajdonban lévő erdők tulajdonosi jogosítványait a Környezetvédelmi- és Területfejlesztési Minisztérium gyakorolja. Más vélemények szerint a rendszerváltás következtében létrejött többpárti parlamenti demokrácia elegendő garancia arra, hogy a törvények betartását kikényszerítő nyilvános ellenőrzés mellett a környezet- és természetvédelmi szempontok érvényesüljenek. Ugyanakkor az erdészeti gazdálkodást — beleértve a tervezési és felügyeleti munkát is — az állami tulajdonban lévő erdőkben teljes egészében az egyéb szektorban a szakhatóságként és osztatlan felelősségi rendszerben kell irányítani. Ennek megosztása a számonkérést nehezíti meg, így teszi lehetetlenné.

A KTeM-ban létrehozott erdővagyon-védelmi feladatokat ellátó részleg lehetőséget teremt arra, hogy a természetvédelem szakhatósági jogosítványait az eddiginél jobban gyakorolja a tárca. Tagadhatatlan, hogy ezen az érintkezési felületen sok gyakorlati probléma merült fel. Ezeket meg kell vitatni.

Ennek a folyamatos szakmai vitának fóruma a KTeM által létrehozott szakkollégium, amelyben a természetvédelmi szakterületen tevékenykedő ökológus, erdőmérnök kollégákon kívül erdőrendezők, felügyelők, az ERTI szakértői és az FM is képviselteti magát. Nagyon jó lenne ha a bizottságban folyó viták eredményeképpen értelmes konszenzus születne, amely a mindennapok természetvédelmi szemléletű erdőgazdálkodását segítené, nem pedig a szakma megosztását eredményezné.

2. A tulajdonlás és privatizáció

A kormány agrárprogramja leszögezi, hogy a jelenlegi 1,1 millió hektár (68%) állami kezelésű erdő az állam kizárólagos tulajdonában marad, és középtávon a privatizációt nem kívánja kezdeményezni.

A 31% szövetkezeti és 1% egyéb tulajdonú erdő sorsáról a kárpótlási, a szövetkezeti és az önkormányzatok tulajdonlásáról rendelkező törvény fog dönteni.

Mivel az állami tulajdonlás szándéka csak az erdőre vonatkozik — az egyéb erdőgazdasági kezelésben lévő vagyontárgyak privatizálásának meggyorsítását és az ellenőrzések feltételét meg kell teremteni. Ezt a kormány privatizálási stratégiával összhangban irányítottan kell végrehajtani.

Ehhez az EFAG-ok jelenlegi struktúráját határozott kormányzati beavatkozással meg kell változtatni. A főosztály a privatizálási folyamatot 3–6 év alatt tartja végrehajthatónak.

3. A szervezet

Az erdőgazdasági szervezet átalakítási elképzeléseinek a Főosztály két alapelvet kíván mindenképpen érvényesíteni. Az első a kormány privatizációs elvei szerinti feltételek megteremtése, a másik a folyamatos működőképesség megtartása az átmeneti időszakban is. Ezért a meglévő helyzetből kiindulva — a döntési jogok legteljesebb decentralizálása mellett — erdőgondnokság, igazgatóság és főigazgatóság szervezeti rendbe sorolást javasol a Főosztály. A főigazgatóság szakmai holding jelleggel működjön és az alaptervékenységet illetően független lenne a költségvetéstől.

Célunk az, hogy az erdészeti alaptervékenységet a vállalkozási nyereségadó-kedvezmény eszközével tereljük a versenyszférán kívüli pályára.

Ebben a kérdésben a döntő szót a Pénzügyminisztérium mondja ki, reményeink szerint 1991. II. felében.

Ez nem jelenti azt, hogy ne lenne szükség szoros költségvetési kapcsolatokra az erdőtelepítések, az alaptervékenység meghaladó közjóléti, a természetvédelmi, a gazdaságtalan erdőkkel kapcsolatos tevékenységek és a kutatás, oktatás területén.

4. Az erdőtelepítési program

A kormány 1991. június 13-i ülésén az elkövetkező 3 évre szóló erdőtelepítési programot elfogadta. Ez 33 ezer ha új erdőt jelent, amelyből 9 ezer ha-t az ez évre megszavazott 700 millió forintból telepíthetünk. Ehhez tartozik egy foglalkoz-

tatási program is, ami szerint az erdőtelepítési munkabér terhének 70%-át a foglalkoztatási alap fedezi. A támogatás szektorsemleges, tehát bárki igénybe veheti, aki telepítési lehetőséggel rendelkezik.

Az erdőtvény-tervezetről — elmondta Dauner Márton, hogy amíg az erdőgazdálkodás szervezeti és tulajdonlási kérdésekben az FM vezetése nem dönt, addig az erdőtvényt szakmai vitára bocsátani nem célszerű, mert ha az FM vezetése a kiadottól eltérő változat mellett dönt, akkor csak zavart keltene, és sok esetben értelmetlen indulatokat kavarna. Ezért kéri a szakma türelmét.

A Főosztályon az ágazatpolitikai és koordinációs osztály vezetésében változás történt. *Kondor Endre* az Ipolyvidéki EFAG igazgatója lett, helyére *Szabados János* erdőmérnököt nevezték ki. Az osztályon új jogász kolléga dolgozik *dr. Kárpáti János* személyében.

Az erdőfeltérési szakosztály 1991. május 21–23-án a FALCO Vállalatnál és Stájerországban tartotta ez évi második ülését. Ezen részt vett *Anton Trzesniowski* professzor, a bécsi BODENKULTUR Egyetem Erdészettechnikai Intézetének vezetője, *Gero Becker* professzor, a göttingeni Erdészeti Egyetem Fahasználati Intézetének vezetője, *dr. Pankotai Gábor*, a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem nyugalmazott professzora, *Jencs Árpád*, a Betonútépítő Vállalat fejlesztési főmérnöke, a szakosztály tagjai és meghívott erdőfeltérési szakemberek, összesen 45 fő. Az ülés megnyitása után a szakosztály megemlékezett márciusban elhunyt tagjáról, *Kocsis Ferenc* erdőmérnökről. A szakosztály — nyugállományba vonulása alkalmából — hagyományaihoz híven köszöntötte és emlékkönyvet adott át tagjának, *Czágásch József* erdőmérnöknek.

Az első napon *dr. Pethő József*, a FALCO erdőigazgatója üdvözölte a megjelenteket, és rövid ismertetést adott a FALCO jelenlegi helyzetéről és erdőgazdálkodási tevékenységéről az államosított erdők várható tulajdonjogi kérdéseinek függvényében. *Gergye András*, a FALCO erdőfeltérési előadója az erdőgazdaság feltérési tevékenységéről számolt be. A tájékoztató után *Bánó László* az ütüökérsi erdészeti ütépitő szervezet fenntartásának és foglalkoztatottságának jelenlegi kritikus helyzetével foglalkozott, amelyhez *dr. Pankotai Gábor*, *Gerely Ferenc* és *dr. Tóth József* szólt hozzá.

A második napon osztrák tanulmányútra került sor, amelyet *Anton Trzesniowski* professzor és *Franz Maierhofer* főerdőmester, a Stájerországi Mező- és Erdőgazdasági Kamara erdészeti osztályvezetője készített elő és szervezett meg. Az osztrák erdők feltéréséről kapott írásos tájékoztatás *Anton Trzesniowski* cikkét tartalmazta, ami az Allgemeine Forstzeitschrift 1990. évi 46–47. számában jelent meg.

A szakosztályülés keretében a stájerországi Rohrbach a.d. Lafnitz környékén két bemutatóra került sor:

— *baggeres földútépítés,*

— *burkolatépítés grédderrel és hengerrel*

A harmadik napon a kőszegi tájvédelmi körzetben az Írottkő és a Stájer-házak megtekintése szerepelt a programban *Czímber Béla* és *Szovják Jenő* vezetésével és ismertetésével. A szakosztály ülésének befejezéseként *Jencs Árpád* szakmai előadást tartott a vegyszeres talajszilárdítás négy új

technológiai lehetőségéről és jelenlegi alkalmazásáról Magyarországon. A szakosztályülést a Kőszeg–hegység erdőfeltérő hálózatának bejárása zárta be. A háromnapos program előkészítését és megszervezését a FALCO Erdőgazdaság részéről *Gergye András* nagy gondnal és hozzáértéssel látta el.

A gépesítési szakosztály Sopronban, 1991. április 10-én az Erdészeti és Faipari Egyetem Géptani Tanszéke meghívására *fakultatív* jelleggel összeíjvetelt szervezett az OREGON cég és a ZENITH Kft szakmai napjára. Az előadások és az azt követő gyakorlati bemutató az OREGON termékek újdonságaira tért ki. Tárgyalta és bemutatta a gyártott motorfűrészláncokat, csillagkereteket, vezetőlemezeket, tisztítófűrészeket, tárcsákat és egyéb vágószerszámokat, valamint a motorfűrész munkák segédeszközait és felszereléseit.

A szakosztály munkaprogramjának megfelelően soron következő ülését április 18-án, Sopronban, az Egyetem tanácstermében tartotta. Ezen a SANDVIK cégtől *Janis Grins* úr adott széles körű tájékoztatást a svéd erdőgazdálkodásról, kiemelte az erdőtervezés és szakoktatás jelentőségét, majd széles körben ismertette a gyár termékcsaládját, azok használhatóságát az előzően ismertett erdőgazdálkodási munkákban. Jól sikerült filmen mutatta be a kézi szerszámok, motorfűrészek, speciális erdőgazdasági vonszolók, kihordók, egyéb szerelvények munkáját, kitérve a munkavédelmi előírásokra is. Az ülésen résztvevő Komáromi Kőolajipari Vállalat képviselőit, élükön *N. Farkas Ferenc* főosztályvezető úrral, *dr. Marosvölgyi Béla* docens úr, szakosztály titkár mutatta be. Ezt követően került sor a komáromi kollégák előadásaira. Teljes körű ismertetést kaptak a jelenlevők a gyár munkájáról, termékeiről. Ezen az ismertetőn belül került tárgyalásra a legnagyobb érdeklődésre számot tartó, *környezetkímélő és környezetbarát* motor- és kenőolajcsalád is. Ebben a kérdésben a szakosztály tagsága úgy foglalt állást, hogy széles körű publikációra van szükség, különösen saját szakmánkon belül.

A továbbiakban a szakosztály előtti feladatokról, megoldási lehetőségekről tárgyaltak, amelynek vitájában az álláspontok kialakítását hozzászólásával *dr. Marosvölgyi Béla*, *dr. Mát-rabérczi Sándor*, *dr. Horváth Béla*, *Vida Zoltán*, *Répánszki Géza*, *Fekecs Lajos* és *Ratkóczi Miklós* segítette.

A tájfejlesztési és környezetgazdálkodási szakosztály, a Magyar Környezetvédelmi Egyesület természetvédelmi és tájfejlesztési szakosztálya, valamint a MOSZ erdészeti országos választmánya 1991. június 4-én közös vitafórumot rendezett az OEE Információs Központjában „Az erdőtelepítés tájfejlesztő szerepe a tulajdonviszonyok függvényében” című témáról. A fórum indító gondolatait *dr. Darabos István* mondta el. A mai helyzetet jól jellemző gyakorlati példákkal magyarázta a kritikus elágazási pontokat és a szükségszerű megvalósíthatósági feltételeket. A téma további több irányú kapcsolódásáról és a megközelítés összehangolándó szerepéről kifejtették véleményüket: *dr. Csötönyi József*, *dr. Héder Sándor*, *dr. Külös Gábor*, *Sóskuti György*, *Lezsák Dezső*, *Halász Tibor*, *dr. S. Nagy László*.

A téma kapcsán a következő figyelemre méltó megállapítások, illetve ajánlások foglalhatók össze:

— a tájegységi ökörendszerben tovább nő az erdő stabilitás szerepe;

— a tulajdonviszonyok átrendeződése folyamán nem közböns az erdőterület alakulása, többcélú szerepének érvényesíthetősége, az új erdők kezelésének megbízhatósága;

— az ártámogatások megszűnésével egyre több mezőgazdasági terület esik az ökonómiai küszöb alá (5–800 000 ha).

E néhány kiemelt kritikus kérdés alátámasztaná egy „Nemzeti Zöld Program” meghirdetését.

A helyi csoportok életéből

A Csongrád megyei (Szeged) csoport 1991. május 22-én terepi bemutatót tartott tagjai és a Békés megyei tagtársak részére az ópusztaszeri csemetekert és a Nemzeti Történelmi Emlékpark területén. A szakmai bemutató után az emlékparkban lévő Kunsági erdészház falán emléktábla-avatással tisztelegtek az OEE 125 éves fennállása alkalmából. Ünnepi beszédet mondott *Barátossy Gábor* főtitkár. A 120 résztvevő a rendezvényt jó hangulatú ebéddel és baráti beszélgetéssel zárta.

A pilisi csoport (Visegrád) 1991. május 23-án, a telki erdészeti területén rendezte meg a hagyományos, erdészetek közötti „Jelölőversenyt”. A versenyen — meghívottként — részt vettek az Erdőrendezési Szolgálat budapesti irodájának dolgozói is. Az egyéni versenyben a következő eredmények születtek: 1. *Müllner Antal*, Pilisszentkereszt; 2. *Hámos Béla*, Gödöllő; 3. *Misik Lajos*, Pilismarót; 4. *Szmetana Mihály*, Pilisszentkereszt; 5. *Merczy Csaba*, Pilismarót; 6. *Mosonyi József*, Bajna. A csapatversenyben a pilismaróti erdészeti végzet az első helyen, a második a ráckevei erdészet, a harmadik Pilisszentkereszt. Minden résztvevő nagyfokú szakmai hozzájárulást tett tanúságot. Köszönet a telki erdészeti dolgozóknak a kitűnő szervezésért.

A soproni csoport „lehet-e őshonos a lucfenyő Sopronban” témakörben szakmai bemutatót rendezett. A terepi bejárás keretében ismertetett téma mintegy 40 fő résztvevőt vonzott, az idősebb kollégákon kívül sok egyetemi hallgató, illetve szakközépiskolások tanuló is részt vett a rendezvényen. A következő időben szervezett bejárás a témavezető *dr. Jereb Ottó* több lucfenyő előfordulást mutatott be, ismertetve a lucfenyő soproni-hegységi térfoglalását, korábbi történelmi adottságait. A résztvevők körében folytatott beszélgetések arról a meggyőződésről tettek tanúbizonyságot, hogy a lucfenyő őshonossága ugyan kétséget kizáróan nem igazolható a soproni hegyvidéken, de természetének lehetőségei kiválóak, ezért megfelelő arányban a neki való termőhelyeken továbbra is szerepet kaphat. Kívánatos az eredeti és őshonos lombos fajokkal együtt művelni, ami tájésztétikai és fahasznosítási oldalról is előnyös lehet és a természetvédelmi megfontolások szerint is kedvező. A sűrű hálózatban telepített, sokáig gyérítetlen állapotban tartott lucfenyvesek azonban nem ok nélkül irritálják az erdőn járókat, ilyeneket lehetőség szerint kerülnünk kell a jövőben. A rendezvényt jelenlétével megtisztelte *dr. Madas András* ny. miniszterhelyettes, korábban sok éven keresztül az OEE elnöke, valamint *dr. Magyar János* erdész-akadémikus is.

A vértesi csoport (Tatabánya) 1991. június 12-én tanulmányúton vett részt a Gyulai Állami Erdő- és Vadgazdaság területén, a „Vadvédelmi kerítések szerepe az erdőfelújításokban és telepítésekben” témakört illetően. A tárgykör az egyik legégetőbb problémakört, a nagy vadlétszám és a sikeres felújulás ellentmondásait igyekezett feltárni. Előbb a kisszékhelyi erdészetről *Jakabházi Miklós* vadászmeister mutatta be a területen alkalmazott villanypásztorokat, amelyeket a vadászársaság épített. Ezt követően a tamási erdészetről a nagy vadlétszámra telepített, hosszabb időre alkalmazott drótkerítések változatait tekintették meg. Az előbbi az olcsóbb, az utóbbit a tartósabb, hatásosabb védelem eszközeként ismerhette meg a látogatók csoportja.

A Baranya–Steiermark (BASTE) Egyesület támogatásával Grazban magyar szakemberek részére rendeztek kiállítást, amely a tavaszi nemzetközi vásár idején a Steier Tartományi Kereskedelmi Kamara épületében kapott helyet. Más szakmák bemutatói anyagai mellett a Pécsi Erdőtervezési Iroda tablója a hőerőmű-zagytereken végzett erdősítési munkálatok eredményét ismertette és a külszíni fejtések és zagyterek tájkarosításáról nyújtott átfogó képet. Kísérők *dr. Papp Tivadar* irodaigazgató és *Várnai Pál* termőhelyfeltáró voltak. Résztvételüket az ALKOTÓ RT támogatta.

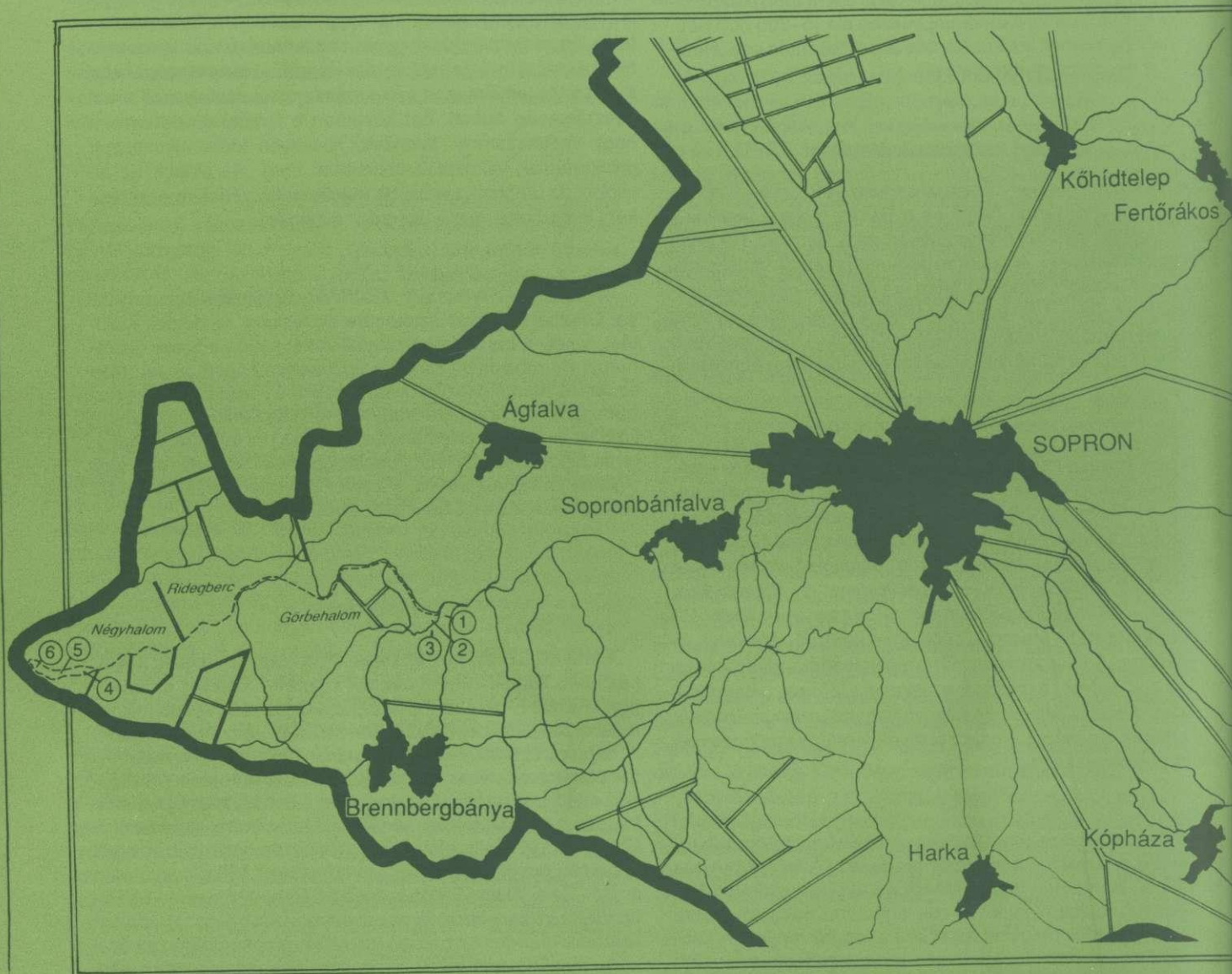

Halálozás

Életének 62. évében hosszan tartó súlyos betegség következtében Nagykanizsán elhunyt **Demeter Sándor** erdőmérnök, a Zalai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság nyugalmazott műszaki tanácsadója. 1929-ben született Jászárszalláson. A soproni Erdőmérnöki Főiskoláról 1952 decemberében a hatalom koholt vádak alapján kizárta. Ezt követően a Diósjenő, majd a jogutód Börzsönyi Állami Erdőgazdaságnál mint főerdész, később pedig vasútüzemvezetőként dolgozott. A Főiskolán 1955 januárjában folytathatta tanulmányait, amelyet abban az évben fejezett be. Ezt követően 1965. január 1-jén a Dél-Zalai Állami Erdőgazdaság Csömödéri Vasút- és Fafeldolgozó Üzem vezetőjévé nevezték ki. Az 56-os forradalom leverése után mint az üzem vezetőjét meghurcolták, s közel háromnegyed évet töltött börtönben. Szabadulása után visszament Csömödéri Vasút- és Fafeldolgozó Üzem vezetőjévé nevezték ki. Az 56-os forradalom leverése után mint az üzem vezetőjét meghurcolták, s közel háromnegyed évet töltött börtönben. Szabadulása után visszament Csömödérbe, ahol azonban nem tölthette be a vezetői munkakört. 1958-ban Nagykanizsára került, tizenkét éven keresztül mély- és magasépítési előadónak dolgozott az erdőgazdaság központjában. 1970-ben az újonnan alakult Zalai EFAG műszaki-gazdasági tanácsadójává nevezték ki, s ebből a munkakörből vonult nyugállományba 1989-ben. Valamennyi munkakörében nagy szakmai felkészültséggel, odaadással dolgozott. Átlagon felüli műszaki képességét több hasznosított újítása is jelzi. Elsősorban az erdei útépitések műszaki megoldásai foglalkoztatták. Megkapta a „Kiváló Újító” kitüntetését is az „Erdészeti Kiváló Dolgozója” kitüntetés mellett. Halk, szerény, segítőkész magatartása miatt munkatársai szerették. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

SZAKMAI BEMUTATÓK ÚTVONALA 1991. AUGUSZTUS 10.

M = 1:50.000

JELMAGYARÁZAT:

- 1 — Lucos ökológiai kísérleti bázisterület bemutatása, ERTI
- 2 — Kíméletes közelítési módszerek, ERTI-TÁEG
- 3 — Erdőfenntartási járulék erdőrészesletenkénti számításának bemutatása, ERTI
- 4 — Koszorúzás a Róth emlékműnél
- 5 — Jellemző erdőkárok a Hidegvízvölgyben, EFE
- 6 — Magyar–Osztrák erdész baráti találkozó Asztalfőn